

POSUDEK NA DIPLOMOVOU PRÁCI

autor práce: Ctibor Jappel
téma práce: Energy Security of the United States of America
autor posudku: PhDr. et Mgr. Kryštof Kozák, PhD., Institut mezinárodních studií, FSV UK
datum: 23. ledna 2012

Předložená práce Ctibora Jappela se zabývá problematikou energetické bezpečnosti v USA. Cílem práce je jednak konceptualizovat samotný pojem energetické bezpečnosti, a pak na konkrétním příkladu volebních programů dvou hlavních kandidátů na prezidentský úřad z roku 2008 zhodnotit perspektivy energetické bezpečnosti USA. V závěru práce autor dochází k tomu, že i samotné programy obsahují pasáže, které nejsou v dlouhodobé perspektivě přínosem pro energetickou bezpečnost USA, a které jsou hnané především předvolebním populismem.

Celkově je práce důležitou studií k jednomu z neaktuálnějších témat současné veřejné politiky. Z metodologického hlediska práce postupuje poměrně logicky, tj. po představení hlavních výzkumných otázek následuje pokus o přesnější vydefinování klíčového pojmu energetická bezpečnosti. Na to navazuje jednak kapitola věnující se negativním důsledkům závislosti USA na ropě a pak již zmiňovaná případová studie porovnání dvou předvolebních programů. Jednotlivé části práce by ale mohly být ještě lépe propojeny, respektive není vždy úplně jasné, k čemu je konkrétní uváděný argument dobrý z hlediska obecnějších cílů práce. Například kapitola věnovaná samotnému pojmu energetická bezpečnost obsahuje poměrně zajímavou debatu ohledně různého chápání daného pojmu, což ale zbytek práce reflektuje pouze okrajově – chybí například zhodnocení toho, jestli John McCain i Barack Obama chápou tento pojem obdobně nebo ne. Samotná případová studie mohla obsahovat i přehlednější srovnání obou koncepcí, například formou tabulky. Kritéria hodnocení jsou velmi důležitá, a práce je zmiňuje spíše vágně, i když jsou důležitá k zodpovězení jedné z klíčových otázek práce (Which of these proposals would make the U.S. better off? na str. 16 pdf dokumentu). Závěr, který by měl shrnout hlavní zjištění z jednotlivých částí a rozebrat jejich širší implikace pro cíle práce, je poměrně krátký, i když řada v něm zmíněných témat by zasluhovala systematictější rozbor.

Z obsahového hlediska jsou hlavní myšlenky práce zpracovány velmi důkladně. Autor pracuje s relevantními statistickými údaji i bohatou sekundární literaturou, kterou dokáže kriticky zhodnotit a vhodně interpretovat. Přichází tak s důležitými zjištěními, která nejsou v současném mediálním ani akademickém diskursu dostatečně reflektována. Jedná se především o populistické tendence politiků zajišťovat nízké ceny benzínu státními intervencemi, které pak neodpovídají reálným nákladům na získání této suroviny. Práce také přehledně ukazuje, že humbuk vyvolaný zastánci těžby ropy na Aljašce nijak neřeší problém energetické bezpečnosti USA, a že drobné zvýšení efektivity amerických vozů by ročně ušetřilo řádově mnohem víc benzínu, než kolik je z Aljašky možné získat.

Některá tvrzení autora by bylo třeba upřesnit, lépe podložit nebo vyargumentovat. Na str. 26 se objevují „countries with different foreign policy values (as is the case with Ukraine)“, kdy se zřejmě jedná spíše o orientaci než o hodnoty. U tvrzení „Getting prices right in one of the absolutely central prerequisites to enhancing energy security.“ na str. 35 není jasné, zda je to závěr autora, nebo pouze prezentuje Elkindovy myšlenky. Celá sekce nazvaná „Triumph of the realists?“ vyznívá spíše neurčitě, respektive není pak adekvátně propojena s dalšími částmi práce. Na str. 44 není dostatečně vysvětlen koncept monopsonu, respektive se může zdát, že je pro USA naopak velmi výhodný. Na str. 46 je tvrzení, že postupné přizpůsobení je vhodnější než skokové, nicméně konkrétní argumenty chybí. Z hlediska moderních technologických postupů je určitě možné uvažovat i jinak.

Pro práci důležité tvrzení, že „the external costs of petroleum usage had to be incurred somewhere else – namely in the area of U. S. foreign policy.“ na str. 49 se také zjevuje poměrně nečekaně, a stálo by za to jej podrobněji rozebrat. Například cena za válku v Iráku se v této souvislosti nijak neobjevuje. Souvislost s Afghánistánem a ropou je naopak spíše volnější (str. 55), v práci opět chybí odhad toho, kolik celá akce vlastně stála. Na str. 58 je trochu zavádějící argument, který počítá se snižováním ceny energie, což ale nevypadá příliš realisticky. Na str. 60 by bylo dobré přesněji ukázat na politické souvislosti – kdo zaplatí za navrhovaná opatření a proč? Na str. 64 bych ještě podrobněji obhájil, proč jsou informace tak stěžejní, možná i na nějakém konkrétním příkladu. V práci není zmíněno, proč ostatní demokratičtí senátoři nehlasovali pro 2005 Energy Policy Act, a v čem tedy byla pozice Baracka Obamy specifická. Autor uvádí kritiku Obamova návrhu na speciální zdanění ropných společností, ale už nezmiňuje, jakým mechanismem jejich obří zisky v daném období vznikly, což by daný návrh trochu více osvětlilo.

Z formálního hlediska je práce na velmi vysoké úrovni. Zejména z hlediska stylistiky autor píše přehledně a srozumitelně, text má logickou strukturu. Angličtina autora je na vysoké úrovni. Poznámkový aparát odpovídá požadavkům na tento typ prací. V práci zůstalo jen minimum překlepů a nejasností, např. „the proposal to sale 70 million barrels“ na str. 68, „for domestic drilling become petrified in the chant "Drill, Baby, Drill"“ na str. 73, Barack H. Obama v klíčových slovech práce, nebo „country in the world is more hostile“ na str. 53.

Celkově se však jedná o výrazně nadprůměrně zpracovanou diplomovou práci, která přináší podrobnou analýzu vysoce relevantního problému. Jejím hlavním přínosem je, že přichází s jasnými a důležitými tezemi, které jsou podpořeny relevantními argumenty. Práce splňuje formální a technické požadavky kladené na diplomovou práci, proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení **výborně až velmi dobře** v závislosti na výsledku obhajoby. Práci doporučuji k publikaci.

Při obhajobě navrhuji položit otázku na zasazení závěrů práce do širšího kontextu tvorby energetické politiky ve Spojených státech, včetně možného vývoje do budoucna. Autor by také měl zasadit problém energetické bezpečnosti do teoretičtějších úvah ohledně role státu v ekonomice, a vysvětlit paradox, že oba kandidáti na prezidenta USA zmiňovali závazek státu zajišťovat levný benzín. Autor by měl také zhodnotit, proč se od 70. let 20. století nepodařilo prosadit energetickou koncepci, která by snižovala závislost Spojených států na dovozu ropy.